

Nefndasvið Alþingis,
b.t. atvinnuveganefndar
Austurstræti 8-10,
101 Reykjavík.
nefndasvid@althingi.is

Reykjavík 23. nóvember 2023.

Efni: Umsögn frá lífefnaframleiðslufyrirtækinu Ísteka ehf. um 12. mál á 154. löggjafarþingi, velferð dýra (bann við blóðmerahaldi).

Með vísan til umsagnarbeiðni frá atvinnuveganefnd, dags. 9. nóvember 2023.

Ofangreint frumvarp er hér lagt fram í fjórða skiptið og undirritaður sendir hér sína fjórðu umsögn um það og stendur við hinar þrjár sem skoðast sem hluti þessarar. Þær má finna á næstu síðum til glöggvunar.

Atlagan að búgreininni stendur enn og keppast andstæðingar hennar við að tala hana niður, nú sem endranær.

Frá því að greinin lenti í auga stormsins fyrir réttum tveimur árum þegar þetta er ritað, hefur vinna í búgreininni verið undir vökulu auga Matvælastofnunar og ráðherra sem fyrirskipaði að greinin skyldi vera undir sérstaklega stífu eftirliti. Það gekk eftir og hafa viðkomandi bændur síðan sætt eftirlitstíðni á pari við hæsta áhættumat stofnunarinnar. Þá hefur annað eftirlit einnig verið stóraukið.

Niðurstaða þess alls er í stuttu máli sú að afföll og frávikatíðni er einstaklega lág í greininni og álag á dýrin í raun minna en á annan búfénað, þ.m.t. hross í brúkun.

Undirritaður og Ísteka ehf. leggjast eindregið gegn frumvarpinu og vonast til að það verði ekki að árlegri hefð að endurflytja það og sóa þar með tíma allra þeirra sem að málinu koma með einum og öðrum hætti. Það byggir á einstaklega miklum fordómum í garð lítils hóps í samfélaginu. Það getur auðvitað verið erfitt að hindra fordómafulla og óvægna umræðu á samfélagsmiðlum en að hún sé drifin áfram af kjörnum fulltrúum Alþingis sætir furðu. Nú er mál að linni.

Það er ítrekað hér enn og aftur að Ísteka ehf. leggst alfarið gegn samþykkt þessa frumvarps og óskar eftir áheyrn atvinnuveganefndar til að gera frekari grein fyrir sjónarmiðum félagsins og svara spurningum nefndarmanna.

Virðingarfyllst,

Arnþór Guðlaugsson,
framkvæmdastjóri

Ísteka ehf.
Grensásvegur 8
108 Reykjavík
kennitala: 611200-3150

sími: 581-4138
netfang: isteka@isteka.com
VSK númer: 69786

Fyrri umsagnir má lesa á næstu síðum

Ísteka ehf.
Grensásvegur 8
108 Reykjavík
kennitala: 611200-3150

sími: 581-4138
netfang: isteka@isteka.com
VSK númer: 69786

Nefndasvið Alþingis,
b.t. atvinnuveganefndar
Austurstræti 8-10,
101 Reykjavík.
nefnasvid@althingi.is

Reykjavík 16. nóvember 2022

Efni: Umsögn frá lífefnaframleiðslufyrirtækinu Ísteka ehf. um 53. mál á 153. löggjafarþingi, Velferð dýra (bann við blóðmerahaldi)

Með vísan til umsagnarbeiðni frá atvinnuveganefnd, dags. 2. nóvember 2022.

Undirritaður hefur þegar sent fyrir hönd Ísteka ehf. umsagnir um frumvörp sem lögð voru fram á 151. og 152. löggjafarþingi um sama efni. Efni þeirra umsagna er enn í fullu gildi og skoðast sem hluti þessarar umsagnar. Afrit af þeim eru hér meðfylgjandi, sjá fylgiskjal 1 og fylgiskjal 2.

Nefndarmönnum til frekari glöggvunar fylgir hér einnig með skýrsla um blóðtökur ársins 2022, sjá fylgiskjal 3.

Þá er nefndarmönnum einnig bent á að kynna sér viðauka 2 í umsögn Ísteka ehf. um reglugerðardrög sem síðar urðu að reglugerð nr. 900/2022, um blóðtöku úr fylfullum hryssum, sjá fylgiskjal 4. Viðaukinn fjallar um þau gríðarmiklu og jákvæðu umhverfislegu áhrif sem notkun á vöru þeirri sem Ísteka framleiðir hefur í för með sér.

Á það skal enn fremur bent að umsagnir erlendra sérfræðinga á sviði búfjárhalds sem bárust atvinnuveganefnd á seinasta starfsþingi eiga eins vel við í dag og þegar þær voru sendar nefndinni, sjá fylgiskjal 5. Aðrar umsagnir innlends kunnáttufólks s.s. bænda og blóðtökudýralækna eru að skjálfsögðu fullgildar í dag sem áður.

Enginn skortur hefur verið á rangfærslum um búgrein þá er hér um ræðir, framleiðslu Ísteka á virku lyfjaefni úr hráefninu og notkun þess í fullbúnum lyfjum víða um lönd. Ísteka hefur þegar svarað og leiðrétt fjölda rangfærslna í blaðagreinum og því óþarft að halda þeim frekar til haga hér. Þó er ástæða til að halda til haga og leiðrétt eftir megni rangfærslur sem flutningsmenn þessa frumvarps hafa haldið á lofti í greinagerðum þess (sem hafa reyndar skánað frá fyrstu framlagningu) og í ræðum á Alþingi. Það sem þar kemur fram bendir til afar takmarkaðs skilnings flutningsmanna frumsvarfsins á ýmsu því er varðar velferð dýra, búfjárhald og lífeðlisfræði dýra svo fátt eitt sé nefnt.

Hér skulu tilgreind nokkur dæmi:

- „Blóðmerar eru látnar ganga með folöld eins oft og mögulegt er til að hámarka afköst hveirrar merar, þar til hormónið finnst ekki lengur í blóði hennar. Þegar svo er komið er merunum slátrað“ (úr greinagerð). Það sem hér segir má túlka

Ísteka ehf.
Grensásvegur 8
108 Reykjavík
kennitala: 611200-3150

sími: 581-4138
netfang: isteka@isteka.com
VSK númer: 69786

ÍSTEKA

sem svo að hryssurnar í ferlinu séu einnota, þegar hið öndverða er reglan; hryssur gefa blóð ár eftir ár og mörg dæmi eru um hryssur sem hafa gefið blóð í hátt í tvo áratugi. Hryssum er eðlislægt að kasta folaldi á hverju ári og það gera þær langflestar hafi frjótt karldýr verið í nánd við þær á fengitímanum árið á undan en meðgöngutími hryssna er sem næst 48 vikur. Blóðtakan „klárar“ ekki hormónið úr hryssunum, líkamar þeirra mynda það á ákveðnu tímabili meðgöngunnar hverju sinni algerlega óhád blóðtökunum.

- „Á Íslandi sæta fylfullar merar mismiklu og misgrófu ofbeldi við blóðtöku þegar verið er að ná úr þeim hormóninu PMSG. Það má glögglega sjá í heimildarmyndinni „Ísland – land 5.000 blóðmera“ sem var frumsýnd 22. nóvember 2021 og vakti sterk viðbrögð og mikla reiði um heim allan. Í myndinni er fjallað um blóðmerahald á Íslandi þar sem greinilega kemur í ljós sú illa meðferð, misþyrming og dýranið sem hryssurnar þurfa að sæta við blóðtökuna. Í myndinni eru færð rök fyrir því að ætla megi að slíkt harðræði tíðkist almennt við blóðtökuna hér á landi.“ (úr greinagerð). Fullyrðingar um almennt ofbeldi gagnvart hryssum dæma sig sjálfar og eru í hrópandi misræmi við upplifun þeirra sem fylgst hafa með blóðtökum í framkvæmd í stað þess að horfa á tilklippt myndband. Fráleitt er að ætla að „heimildarmynd“ úr ranni herskárra öfgamanna gefi raunsanna mynd af þessari eða þá annarri starfsemi með dýr. Enn fáránlegri er sú röksemdafærsla að nokkuð úr þeirri átt geti stutt við smíði laga um dýravelferð nytjadýra. Markmið baráttu samtaka þessara er að hætt verði hvers konar hagnýtingu dýra.
- „Evrópuþingið hefur skorað á bæði framkvæmdastjórn Evrópusambandsins og aðildarríki þess að hætta innflutningi og framleiðslu á PMSG. Áskorun þingsins til aðildarríkja ESB er í raun einnig beint til Íslands sem aðildarríkis EES-samningsins. Ef framkvæmdastjórnin grípur til aðgerða til að framfylgja ályktun Evrópuþingsins, sem felur í sér bann við blóðmerahaldi í Evrópu, liggur ljóst fyrir að slíkt bann mun ná til Íslands á grundvelli EES-samningsins.“ (úr greinagerð). Ofangreint byggist á misskilning og rangtúlkun. Í fyrra samþykkti Evrópuþingið með atkvæðagreiðslu að senda framkvæmdastjórn bókun í á annað hundrað liðum um hin ýmsu mál sem öll tengjast Farm to Fork verkefninu. Bókunin hefur ekkert lagalega bindandi gildi. Atriði númer 130 varðar hlutverk tilraunadýra í fæðukeðjunni og er PMSG sameindinni þvælt þar inn einhverra hluta vegna. Blóðnytjahryssur eru ekki tilraunadýr og hefur Matvælaráðuneytið tekið af öll tvímæli um það, svo sem sjá má í svari þess til EFTA skrifstofunnar dags. 15.6.2022, sjá fylgiskjal 6.
- „Íslandsstofa hefur á undanförunum sex árum verið í sérstöku markaðsátaki til að kynna íslenska hestinn á erlendri grundu. Átakið felst í því að íslenski hesturinn verði þekktur á heimsvísu sem reiðhesturinn með góða gedslagið, sá sem færir fólk nær náttúrunni. Markmiðið með áttakinu er að auka verðmætasköpun sem byggist á íslenska hestinum, styrkja ímynd hans í vitund fólks um heim allan og markaðssetja vörumerkið *Horses of Iceland*.“ (úr greinagerð). Dómsdagsspár seinasta hausts og vetrar um sölutregðu á íslenskum hrossum í kjölfar áróðursmyndar AWF raungerðust ekki og raunar var það svo

ÍSTEKA

að sala jókst talsvert þótt ekki hafi blóðbændur eða Ísteka eignað sér þann heiður. Það er auðvitað göfugt verkefni að auka verðmætasköpun sem byggist á íslenska reiðhestinum en gott er að hafa það jafnframt í huga að þótt blóðgjafarhryssur telji innan við 10% íslenska hrossastofnsins skilar eCG/PMSG lyfjaefnið nokkurn veginn því sama og öll útflutt reiðhross. Og það án sérstakra ríkisstyrktra kynninga.

- „*Hengdur upp á þeim hausinn til að ná í bláæðina slagæðina í hálsinum og það er engin venjuleg nál sem er verið að troða í slagæðina til að dæla úr þeim 5 lítrum af blóði á met tíma*“ (Inga Sæland, Alþingi 27.10.2022) Slagæðastungur tíðkast ekki við söfnun á blóði úr hryssum enda eru þær vandmeðfarnar og algerlega óviðeigandi. Höfuð hryssu er venjulega fest með múl henni sjálfri og dýralækni til varnar. Þannig er hægara og fljótlegra að nálgast bláæð í hálsi hryssunnar. Múlfestingin er því til varnar að hryssan slái höfðinu til og geti þannig meitt sig sjálfa og dýralækninn. Stungustaður er ávallt staðdeyfður fyrir stungu blóðtökunálar. Það er rétt að blódtakan tekur einungis stutta stund, varla mikið meira en 5 mínútur. Að henni lokinni er hryssunni sleppt út til folalds síns og í haga til annarra hrossa.
- „*Þá er þetta hormón hægt að fá í líftækniöðnaðinum. Það er ekki flóknara en það, það er algerlega ástæðulaust að níðast í íslenskum hryssum*“ (Inga Sæland, Alþingi 27.10.2022) Sögur af staðgöngulyfjum fyrir eCG/PMSG hafa reglulega heyrst og má skipta í tvo hluta. Annars vegar eru fjöldamörg lyf á markaði sem notuð eru á einn eða annan hátt til að hafa áhrif á eða stýra atriðum tengdum frjósemi skepna. Ekkert þeirra hefur sömu breiðu og langvarandi virkni og eCG/PMSG. Flest hafa verið á markaði um ára- eða áratugaskeið án þess að „ógna“ með neinum hætti sessi eCG/PMSG. Hins vegar eru líftæknilyfjarnar sem eru um þessar mundir að umbylta lyfjameðferðum manna við ýmsum sjúkdómum sem erfitt reyndist að meðhöndla fyrir tilkomu þeirra. Líftæknilyfjarnar eru oftast óheyrilega dýr í þróun og framleiðslu og mörg þau vinsælustu byggjast á mótefnum (mAb), en eCG/PMSG er ekki mótefni heldur töluvert flóknari sameind. Taka má dæmi um Alvotech á Íslandi sem eyðir tugum milljarða í þróun líftæknilyfja en skilja má á upphrópunum flutningsmanna frumvarpsins og öðrum að líftæknilyfjarnar byggja á eCG sameindinni verði svo að segja tekið upp úr koppi. Heyrst hafa fréttir af líftækni framleiddu eCG/PMSG á rannsóknarstofu sem sagt er hafa svipaða virknibreidd og upprunalyfið en þó styttri helmingunartíma. Ísteka og aðrir aðilar sem starfa í þessum geira lyfjaiðnaðarinn hafa reynt að verða sér úti um sýni til prufu en án árangurs. Það lítur því hvorki vel út með framboð né verð á þessum lyfjum í náinni framtíð og jafnvel þótt lengra sé skyggnst fram um veg.
- „*Eins og okkur var talin trú um að væru dýralæknar sem tækju blóð úr þessum hryssum einu sinni í viku, fimmbúsund þrjúhundruð og eitthvað hryssum. Virðulegi forseti það er ómöguleiki, það er algjör ómöguleiki. Við eigum ekki nógu marga dýralækna til þess að geta sinnt því þannig að það séu dýralæknar sem taka blóð. Enda hafa þeir sumir hverjir viðurkennt að þeir koma bara við*

ÍSTEKA

og hlaupa bara við á bæjunum þar sem iðjan fer fram en þeir geta ekki staðið í því að sjúga blóð úr hryssunum á fleirituga bæjum í hverri einustu viku. Það er bara einfaldlega ómöguleiki.“ (Inga Sæland, Alþingi 27.10.2022). Hér fer fyrsti flutningmaður frumvarpsins með staðlausa stafi úr ræðustól Alþingis og það ekki í fyrsta sinn. Um 10 dýralæknar komu að blóðtökum ársins 2022 sem voru um 24.000 talsins á 12 vikna tímabili. Það eru að meðaltali 2 þúsund blóðtökur á viku eða 40 blóðtökur á dag að meðaltali á hvern dýralækni sem sinni þessari vinnu 5 daga vikunnar. Sumir tóku minna en það og aðrir mun meira. Starfandi dýralæknar á Íslandi í dag eru á þriðja hundrað.

- „Því hér á landi eigum við afskaplega aumar og litlar rannsóknir sem liggja að baki og eiginlega ekki bara neinar“ (Inga Sæland, Alþingi 27.10.2022). Á upphafsárum þessarar starfsemi voru gerðar rannsóknir hér á landi á áhrifum blóðtöku á hryssur, hvoru tveggja á grunni blóðmyndar þeirra og sældar. Rannsóknirnar leiddu í ljós að blóðtökur eftir íslenska kerfinu sem þá var í myndun og hefur verið stuðst við síðan, teljast vera létt álag á líkama hryssna. Það á ekki síst við ef miðað er við aðra vinnu sem hrossum almennt er ætluð, en blóðgefandi hryssur sinna ekki, s.s. að bera fólk um lengri vegalengdir. Allar síðari tíma rannsóknir hafa stutt þetta fyrsta mat enda var vel til vandað frá byrjun. Uppsöfnuð reynsla yfir fjögurra áratuga tímabil og af hundruðum þúsunda blóðtaka segir óyggjandi sögu öruggar og dýravænnar búgreinar.
- „Blóðmerahald er dýranið. Það að taka blóð úr fylfullri hryssu til að taka vaxtarhormónið úr fylfullru hryssu er dýranið, það er skoðun flutningsmanna þessa frumvarps“ (Eyjólfur Ármannsson, Alþingi 27.10.2022). Vont er að heyra þingmann enduróma orð sem dómstóli götunnar er orðið fulltamt. Orðið „dýranið“ var áður fyrr eitt ógeðfældasta orð íslenskrar tungu. Orð sem nú virðist gjaldfellt, m.a. fyrir tilstilli þingmanna í ræðustól Alþingis. Þó er verra að þingmaðurinn virðist ekki enn gera sér grein fyrir eðli hormónsins sem hann vill þó banna, hvornig það er notað og til hvers. Ítrekað nefnir hann not lyfsins sem einhverja forsendu fyrir því að banna eigi blóðtökur úr hryssum en skilur svo ekki grunnatriði tengd notkun þess. eCG/PMSG er frjósemishormón og hefur virkni í æxlunarferum kvendýra en ekki vöðvamassa eða öðru slíku eins og skilja mátti af ræðu þingmannsins sem hann svo endurtók með öðru orðlagi.
- Fyrirtækið hefur gert sér far um, einkanlega þó eftir að það komst í hringiðu umræðunnar, að uppfærða um starfsemi sína. Sumir bændur hafa að eigin frumkvæði opnað býli sín þannig að áhugasamir geti fræðst og sett sig inn í málin með raunhæfum hætti. Meðal annars hafa bændur boðið þingmönnum í heimsókn, þ.á.m. einum flutningsmanna frumvarpsins, sem ansaði ekki boðinu. Þó lagði hann nafn sitt við frumvarpið um svipað leyti. Betur hefði farið á því að kynna sér málin áður en hann gekk svo vasklega fram gegn atvinnugreininni.

Það er ítrekað hér enn og aftur að Ísteka ehf. leggst alfarið gegn samþykkt þessa frumvarps og óskar eftir áheyrn atvinnuveganefndar til að gera frekari grein fyrir sjónarmiðum félagsins og svara spurningum nefndarmanna.

Virðingarfyllst,

Arnþór Guðlaugsson
framkvæmdastjóri

ÍSTEKA

Fylgiskjal 1. Umsögn Ísteika ehf. um 543. þingmál frá 151. löggjafarþingi, bls. 1 af 3

ÍSTEKA

Skrifstofa Alþingis – nefndasvið.
Austurstræti 8-10.
150 Reykjavík.
nefndasvid@althingi.is

Efni: Umsögn um þingmál 543, frumvarp til breytinga á lögum um velferð dýra.

Reykjavík 30.mars 2021

Vísað er til tölvupósts frá nefndarsviði Alþingis þann 18. mars s.l. þar sem óskað er eftir umsögn Ísteika ehf. um þingmál 543, frumvarp til breytinga á lögum um velferð dýra nr. 55/2013.

Umrætt þingmál gengur út á að banna alfarið blóðgjafir Íslenskra hryssa. Um eitt hundrað Íslenskir bændur stunda þessa búgrein af myndarskap en líftækni-fyrirtækið Ísteika er eini aðilinn á landinu sem vinnur verðmætt lyfjafni úr slíku gjafablóði.

Greinargerð sú sem fylgir frumvarpinu er gerð af svo mikilli vanþekkingu að því miður er ekki hægt að svara henni efnislega af neinu viti. Því verður ekki gerð tilraun til þess hér. Fyrirtækið vill hins vegar reyna að greiða eins og hægt er úr þeirri upplýsingaóreiðu sem framlagning frumvarpsins og greinargerðarinnar hefur valdið.

Um fyrirtækið

Ísteika ehf. er nýsköpunarfyrirtæki sem vinnur verðmætt lyfjafni úr blóði úr Íslenskum hryssum. Nánast allar afurðir eru fluttar úr landi og skapa gjaldeyriskjör sem námu um 1,7 milljarði króna í fyrra. Hjá fyrirtækinu starfa rúmlega 40 manns og um helmíngur er háskólamenntaður.

Um leyfi og eftirlit

Ísteika starfar samkvæmt leyfi frá Lyfjastofnun og þar með á öllu starfssvæði Evrópsku lyfjastofnunarinnar (EMA). Lyfjaverksmiðja og verkferlar fyrirtækisins eru samþykkt af Bandarísku lyfjastofnunni (FDA). Fyrirtækið uppfyllir alþjóðlega GMP (*Good manufacturing practices*) staðalinn sem er viðurkenndur í lyfjaframleiðslu. Fyrirtækið er með starfsleyfi frá Umhverfisstofnun.

Ísteika ehf.
Grensásvegur 8
108 Reykjavík
kennitala: 611200-3150
VSK númer: 69786

Vefsíða: isteka.is
sími: 581-4138
gsm: 662-0028
netfang: arnthor@isteka.com

Ísteika ehf.
Grensásvegur 8
108 Reykjavík
kennitala: 611200-3150

sími: 581-4138
netfang: isteka@isteka.com
VSK númer: 69786

Fylgiskjal 1. Umsögn Ísteka ehf. um 543. þingmál frá 151. löggjafarþingi bls. 2 af 3

Blóðgjöfin

Blóðgjöfin er framkvæmd af dýralæknum að undangenginni staðeyfingu og er undir opinberu eftirliti Matvælastofnunar. Að jafnaði gefur hryssa blóð fimm sinnum á sumri og aldrei oftari en átta sinnum. Alls eru blóðgjafahryssurnar á Íslandi um 5.000 talsins. Blóðgjöf er að hámarki 5 lítrar í hvert sinn sem rannsóknir hafa sýnt að er öruggt fyrir hryssuna.

Dýravelferð og gæðaeftirlit

Þessi búgrein hefur vaxið á undanförmum árum og nú eru um hundrað bændur í samstarfi við Ísteka. Unnið er eftir ítarlegri gæðahandbók fyrir blóðgjafir og gerður hefur verið sérstakur dýravelferðarsamningur við hvern og einn bónda, sem er einstakt á Íslandi. Þá starfar hjá fyrirtækinu sérstakur dýravelferðar- og gæðafulltrúi sem hefur aðgengi að þeim hrossum og aðstöðu hjá bændum til ráðgjafar og eftirlits.

Dýravelferðarsamningar

Dýravelferðarsamningarnir eru byggðir á skilyrðum Matvælastofnunar og Fagráðs um dýravelferð sem sett eru í samræmi við nýjustu lög og reglugerðir. Þar er meðal annars að finna sérstök ákvæði um nærgætni í umgengni og hvíld hrossanna, ákvæði um gott beitiland og aðgang að vatni og saltsteinum. Sérstök ákvæði eru einnig í dýravelferðarsamningnum um góða aðstöðu þar sem blóðgjöf fer fram.

Öll blóðgjafahrossin eru skráð hjá Matvælastofnun í gagnagrunninn World feng þar sem ábyrgðarmaður hverrar hryssu er skráður.

Fóstureyðingar blóðgjafahryssa eru ekki leyfðar og folöld ganga að jafnaði undir mæðrum sínum á blóðgjafatímabilinu.

Eftirfylgni með heilbrigði dýranna

Þá eru einnig í velferðarsamningunum sérstök ákvæði um að blóðgjafir séu ekki heimilar úr hryssum á bæjum þar sem hafa komið upp frávik við velferð hrossa samkvæmt Matvælastofnun.

Vel er fylgst með heilbrigði dýranna eftir blóðgjöf. Vandlega er haldið er utan um afföll á blóðgjafatímanum og eru þau um eða tæplega 0,1%, sem er sambærilegt við það sem þekkest hjá hrossum sem ekki gefa blóð.

Ísteka ehf.
Grensásvegur 8
108 Reykjavík
kennitala: 611200-3150
VSK númer: 69786

Vefsíða: isteka.is
sími: 581-4138
gsm: 662-0028
netfang: arnthor@isteka.com

Ísteka ehf.
Grensásvegur 8
108 Reykjavík
kennitala: 611200-3150

sími: 581-4138
netfang: isteka@isteka.com
VSK númer: 69786

Fylgiskjal 1. Umsögn Ísteka ehf. um 453. þingmál frá 151. löggjafarþingi. bls. 3 af 3

Niðurlag

Þann 23. febrúar s.l. óskaði fulltrúi Ísteka ehf. eftir fundum með þingflokkum Flokks fólksins og Pírata til þess að veita þeim upplýsingar um hvernig staðið er að blóðgjöfum hryssa á Íslandi, en fulltrúar þessara flokka eru skrifaðir fyrir frumvarpinu. Hvorugur svaraði.

Lífæknifyrirtækið Ísteka ehf. vill áréttu að öll starfsemi þess er háð opinberu effirliti Lyfjastofnunar, Matvælastofnunar og Umhverfisstofnunar. Blóðgjöfin er ávallt framkvæmd af dýralækni að undangenginni staðeyfingu og rannsóknir hafa sýnt að hún hefur ekki neikvæð áhrif á heilsu hryssunnar. Afurðirnar og framleiðsluferlamir eru einnig samþykktir af þar til bærum alþjóðlegum aðilum.

Þá er einnig rétt að halda því til haga að þessi búgrein nýtur ekki opinberra styrkja en fyrir utan rúmlega fjórutíu starfsmenn Ísteka ehf., hafa um hundrað bændur og fjölmargir dýralæknar tekjur af þessari starfsemi.

Að lokum bjóðast forsvarsmenn Ísteka ehf. til að koma fyrir Atvinnuveganefnd til að svara þeim spurningum sem enn kann að vera ósvarað.

Ísteka leggst eindregið gegn því að umrætt frumvarp verði að lögum.

Virðingarfyllt,

Arnþór Guðlaugsson
framkvæmdastjóri Ísteka.

Ísteka ehf.
Grensásvegur 8
108 Reykjavík
kennitala: 611200-3150
VSK númer: 69786

Vefsíða: isteka.is
sími: 581-4138
gsm: 662-0028
netfang: arnthor@isteka.com

Ísteka ehf.
Grensásvegur 8
108 Reykjavík
kennitala: 611200-3150

sími: 581-4138
netfang: isteka@isteka.com
VSK númer: 69786

ÍSTEKA

Fylgiskjal 2. Umsögn Ísteka ehf. um 15. þingmál frá 152. löggjafarþingi. bls. 1 af 2

ÍSTEKA

Skrifstofa Alþingis – nefndasvið.
Austurstræti 8-10.
150 Reykjavík.
nefndasvid@althingi.is

Efni: Umsögn um þingmál 15, frumvarp til breytinga á lögum um velferð dýra.

Með vísun í umsagnabeiðni nr. 11637 fra atvinnuveganefnd frá 14.12.2021.

Undirritaður sendi fyrir hönd Ísteka ehf. inn umsögu um frumvarp sem lagt var fram á 151. löggjafarþingi. Efni þeirra umsagnar á eins við nú og þá og skoðast sem hluti þessarar umsagnar. sjá afrit neðst í skjali.

Ísteka leggst alfarið gegn samþykkt þessa frumvarps.

Hér eftir eru nokkrir punktar sem við viljum bæta við fyrri umsögu:

- Ísteka hannar að vísbendingar um brot á dýrum sjáist í myndbandi sem dreift var á netinu í nóvember s.l. Félagið hefur hafið vinnu við að þetta eum frekar velferðareftirlitsnet sirt til að koma í veg fyrir að slík atvik gerist. Hvorki er ásættalegt né samgjart að setja heila búgrein undir ætlaða sök fára.
- Við þekkjum engin dæmi um að blóðtökur fyrir lyfjaframleiðslu séu bannaðar eins og víða hefur verið haldið fram í umræðu seinustu vikna. Franíkvaemdastjórn Evrópusambandsins hefur itrekað fjallað um beiðniir um að banna innflutning á eCG frá ríkjum í S-Ameríku. Svar hennar hefur einatt verið á einu veg, að ástæða sé til að hvetja viðkomandi ríki til að bæta umgjörð dýravelferðar en að ekki sé tekið undir bann. Dýravelferð blóðhryssa á Íslandi er á muu hærra plani en í ofangreindum ríkjum.
- Til eru mis opinberar leiðbeiningar, viðmið og ráðleggingar í hinum ýmsu löndum og geinum. Blóðtaka á Íslandi styðst við íslensk viðmið gefin út af MAST á grundvelli íslenskra rannsókna á íslenska hestnum og mati á því álagi sem það veldur hryssunum, sem er overulegt.
- Bann við blóðgjöfum íslenskra hryssa væri nýnnæli og sérlegt óhappaskref þar sem fordæmið, bann á búskap vegna mögulegra frávíka í dýravelferð, væri líklegt til að stórskaða aðrar landbúnaðargreinar þegar frávík koma upp í þeim.
- eCG, hormónið sem Ísteka framleiðir mætti kalla „grænu sameindina“. Vistspor sameindarinnar er lágt í framleiðslu hvort sem lítið er til rótanna í sveitinni eða við framleiðsluna sjálfa í Reykjavík. Notkun sameindarinnar í dýralækningum minnkar vistspor viðkomandi landbúnaðargreina, eykur dýravelferð innan

Ísteka ehf.
Grensásvegur 8
108 Reykjavík
kennitala: 611200-3150

Vefsíða: isteka.is
sími: 581-4138
netfang: isteka@isteka.com
VSK númer: 69786

Ísteka ehf.
Grensásvegur 8
108 Reykjavík
kennitala: 611200-3150

sími: 581-4138
netfang: isteka@isteka.com
VSK númer: 69786

ÍSTEKA

Fylgiskjal 2. Umsögn Ísteka ehf. um 15. þingmál frá 152. löggjafarþingi. bls. 2 af 2

ÍSTEKA

Þeirra auk þess sem sameindin hefur einnig verið notuð með góðum árangri við að auka frjósemi ýmissa villtra dýra og viðkvæmra.

- Engin önnur sameind á markaði í dag hefur sömu breiðu og langvarandi virkni og eCG. Það er meginástæða þess að hún er notuð nýög víða og í mismunandi dýrategundum. Önnur lyf sem hafa annað og þrengra virknisvið eru m.ö.o. ekki raunhæfur valkostur.
- Tekjur af seldu hryssublóði hafa jákvæð áhrif á dreifðari byggðir landsins. Margir bændur hafa svarað kalli samfélagsins og stjórnvalda og fundið sér nýja leið til tekjuöflunar með því að selja þessa afurð hryssa sinna. Ekki þætti það góð hvaming til frekari nýsköpunar í sveitum að slá úr höndum bænda með lögum þær leiðir sem þeir hafa þegar fundið að þessu marki.
- Rétt er að halda því til haga að hagsmunafélög sem sum hver hafa sett fram gagnrýni á blóðsöfnun fylfullra hryssa gera það einmitt á grundvelli ætlaðra hagsmuna annarra, t.a.m. reiðhestaréktenda. Ekki er hægt að taka undir það að grein blóðsöfnunar hafi neikvæð áhrif á grein reiðhestaréktunar, hvorki í markaðslegu tilliti né kyubótategndu, og engar vísbendingar eða gögu hafa komið upp sem styðja það mat. Ef viðkomandi hagsmunafélög hefðu raunverulegan áhuga á velferð hrossa mætti auk þess ætla að þau hefðu mun fyrir stigið inn í slíka unnræðu með afgerandi hætti og eigin naflaskoðun.
- Ýmsar upplýðingar seinustu vikna eru settar fram af vanþekkingu, eru ósannáðar og/éða gremilega rangar þeim sem til þekkja og er mikilvægt að benda á það. Þar á meðal eru staðhæfingar um ætlaða þjáningu, ómöguleika á tanningu hryssa, heilsufarstjón hryssa af blöðgjöf, vannæringu folalda o.s.frv.
- Verði frumvarpið samþykkt í óbreyttri mynd eða með breytingum sem hafa sérlega neikvæð áhrif á félagið áskilur það sér rétt til að leita réttar síns og krefjast skaðabóta. Það væri slæmur viðsnúningur að fara úr því að vera öflugur aðili í að knýja áfram atvinnulíf og samneyslu í það að vera bótaþegi.

Það er ítrekað hér að Ísteka ehf. leggst alfarið gegn samþykkt þessa frumvarps og oskar eftir áheym fyrir atvinnuveganefnd til að gera frekari grein fyrir sjónarmiðum félagsins og til að svara spurningum nefndarmanna.

Virðingarfyllt.

Arnþór Guðlaugsson
frankvæmdastjóri

Ísteka ehf.
Grensásvegur 8
108 Reykjavík
kennitala: 611200-3150

Vefsíða: isteka.is
sími: 581-4138
netfang: isteka@isteka.com
VSK númer: 69786

Ísteka ehf.
Grensásvegur 8
108 Reykjavík
kennitala: 611200-3150

sími: 581-4138
netfang: isteka@isteka.com
VSK númer: 69786

Yfirlit yfir starfsemi Ísteka ehf á blóðtökutímabilinu árið 2022

Almennt um starfsemina á árinu 2022

Í ár var unnið eftir hefðbundnu skipulagi í frumstarfsemi Ísteka þar sem blóð er tekið úr fylfullum hryssum til að afla hráefnis til vinnslu lokaafurðar sem er eCG/PMSG homóníð. Hagnýting þess hefur margvislegan ávinning í för með sér sem víða hefur verið rakið og verður ekki endurtekið hér. Í vor var hestum sem endranær sleppt í hölf á tímabilinu frá um 23. maí til um 10. júní. Blóðtökur hófust um miðjan júlí og stóðu yfir til upphafs daga október. Í ár tók gildi ný reglugerð, nr. 900/2022, um blóðtöku úr fylfullum hryssum, sett á grunni laga nr. 55/2013, um velferð dýra. Fyrirtækið fagnar þessari nýju reglugerð og telur flest ákvæði hennar greininni til bóta.

Fjöldi blóðtökuhryssna í ár var 4.141 og heildarfjöldi hryssna í stóðum bænda 4.779. Meðalgóð hryssa í ár gaf 5,0 sinnum en meðaltalið er 5,8 sinnum sé eingöngu litið til þeirra sem gáfu blóð. Alls var tekið blóð í um 24 þúsund skipti. Stafsstöðvar voru um 90 í ár samanborið við tæplega 120 í fyrra.

Árangur hryssna 2022

Hlutfallsleg dreifing á meðalfjölda blóðtökuskipta hjá hryssum árið 2022. Meðaltal árunna 2017-2021 til samanburðar. Staðalfrávik milli ára í sviga.

Skiptafjöldi hryssu	Hlutfall 2022	Meðalhlutfall árin 2017-2021 (staðalfrávik milli ára í sviga)
1	3,3%	1,5% (0,6)
2	6,3%	6,8% (0,8)
3	7,7%	9,2% (1,4)
4	8,2%	8,7% (1,1)
5	9,8%	12,2% (1,1)
6	13,4%	15,9% (0,4)
7	31,0%	29,7% (2,3)
8	20,3%	16,0% (2,5)

Taflan sýnir að allt bendir til að hlutfall úrvalsgóðra hryssna hvað varðar þann þátt sem hér er verið að vinna með, (gefa blóð 7 og/eða 8 sinnum), fari stækkandi. Hlutfall þeirra var 51,3% á nýliðnu tímabili en 45,7% að meðaltali á viðmiðunartímabilinu. Hæsta hlutfall á viðmiðunartímabilinu var árið 2021 og þá hið sama og nú, eða 51%, en hlutur átta skipta hryssna í ár er heldur læri. Gefur þetta merki um að framþróun (kynbótaframför) sé í stóðum bænda hvað eiginleikann varðar, eins og lengi hefur verið markmiðið.

Í ár var nokkuð um falskar jákvæðar niðurstöður á rannsóknarstofu sem gerðu að verkum að fleiri hryssur en eðlilegt er gáfu aðeins einu sinni blóð (3,3% árið 2022 í stað 1,5% að meðaltali árin 2017-2021) og fyljuðust því líklega ekki. Starfsfólk rannsóknarstofunnar vinnur nú að því að bæta mæliaðferð upphafssýna. Niðurstöðurnar gefa til kynna að meðalfrjósemin sé yfir 83%. Til samanburðar gaf rannsókn frá því snemma á níunda áratugnum meðalfyljun upp á 82%. Seinni tíma rannsóknir hafa svo leitt í ljós tölur innan við 70%. Hvað frjósemi varðar eins og í fleiri þáttum, s.s. almennu heilsufari og þroska folalda, kemur blóðbúskapurinn vel út í öllum samanburði.

Fylgiskjal 3: Skýrsla um blóðtökur árið 2022, bls. 2 af 4

Minni framleiðsla í ár en mikil hækkun afurðaverðs til bænda

Magnið af blóði sem safnaðist í ár var um fjórðungi minna en 2021 vegna fækkunar í hópi bænda en starfsstöðvum fækkaði eins og áður er getið. Ástæðuna telur fyrirtækið að megi fyrst og fremst rekja til þeirra áhrifa sem óheildarlega unnin og samsett myndbrot AWF, sem dreift var víða og m.a. sýnd í sjónvarpi, höfðu á bændur. Ásamt því álagi sem fylgir því að upplifa sig jafnarsettan. Því miður tókst samtökunum það ætlunarverk sitt grátlega vel, að samfæra margt fólk og samtök með rakalausum fullyrðingum sem þau hemfærðu á atvinnugremma í heild. Þá er ástæða samdráttarins einnig rakin til erfiðrar mönnunar í hópi dýralækna en lipurð annarra dýralækna og ráðning erlendra dýralækna kom í veg fyrir að meira tjón raungerðist en leit út fyrir á tímabili.

Nýtt greiðsluferfi var sett upp þannig að vægi þeirra hryssna í hjörðinni sem best gáfu af sér var aukið en sýnt þótti að þessi aðgerð myndi geta skilað bændum fjórðungshækkun í afurðarverði til jafnaðar. Að auki var grunntaxti blóðemingar hækkaður um 8%. Þetta gekk eftir því andvirði blóðs fór hjá meðalgóðri framleiðsluhryssu úr kr. 70.000,- í kr. 95.000,- sem þýðir að afurðarverðið hefur hækkað um 35,7% til jafnaðar milli ára.

Eftirlit með blóðsöfnuninni á árinu

Eftirlitsdýralæknir Ísteika heimsótti yfir 90% starfsstöðva á tímabilinu. Einnig heimsóttu eftirlitsaðilar á vegum erlendra kaupenda á lyfjafni Ísteika meirihluta bænda auk þess sem fyrirtækið hefur haft af því spurnir að MAST hafi heimsótt alla aðila á tímabilinu. Að ofangreindu ætti því að vera ljóst að býsna góð heildarmynd hafi náðst af blóðtökum hryssna á árinu.

Uppkomin frávik við blóðsöfnunina

Frávik kallast atburður eða aðstæður sem upp koma og geta haft áhrif á liðan hryssu. Í ár var í fyrsta sinn haldið skipulega utan um frávik sem er í alla staði jákvætt og er í samræmi við ákvæði í nýju reglugerðinni. Vissulega er alltaf erfitt að skilgreina nákvæmlega hvað telst eiginlegt frávik í tilbrigðaríku og um margt ófyrirsjáanlegu starfi eins og meðhöndlun stóðhrossa er og reglugerðin gefur eðlilega ekki nema takmarkaða forskrift, sjá c.-lið, 5. gr. reglugerðar nr. 900/2022. Því var sú ákvörðun tekin hjá Ísteika að skrá frekar meira en minna. Skráningarnar önnuðust fulltrúar fyrirtækisins á blóðtökustað ásamt dýralæknum sem bera ábyrgð á blóðtökunni hverju sinni. Gögnin verða yfirfarin í vetur með það að markmiði m.a. að samræma og einfalda skráningarferlið, gera það skilvirkara til að auka gæði skráninganna. Gögnin munu þannig nýtast betur við framþróun verkferla í framhaldinu.

Af um 24.000 blóðtökum voru skráð frávik í 391 tilvika (1,6%). Langflest tilvik voru skráð vegna hryssna sem sýndu emkenni túlkuð sem ótti eða streita. Yfirgnæfandi meirihluti þeirra (90% tilvikaanna) jafnaði sig (roaðist) strax eða meðan á dvöl í bás stóð. Endurtekin frávik voru skráð hjá 41 hryssu og er það eindregin ráðlegging Ísteika að eigendur þeirra ihugi vel hvort þær eigi heima í þessu hlutverki til framþúðar.

Um langt árabil hefur verið haldið utan um slys og afföll gripa. Skráð slys á tímabilinu voru fimm hjá hryssum og eitt hjá folaldi og afföll hryssna voru alls sjö. Að meðaltali hafa afföll hryssna undanfarin ár verið um 0,1%. Þá voru á tímabilinu skráð tilvik sem kallast „ofbeiting valds“ í skráningarforminu teljandi á fingrum annarar handar sem er samt og mikið. Að mati Ísteika er mjög nauðsynlegt að allir sem koma að vinnu við blóðtöku missi ekki sjónar á hlutverki sínu og leggi ávallt höfuðáherslu á velferð og nærgæmi í umgengni sinni við hryssumar. Þetta á að sjálfsögðu við í hvaða búfjárhaldi sem er.

Fylgiskjal 3: Skýrsla um blóðtökur árið 2022, bls. 3 af 4

Hin heilaga þrenning blóðbúskapar þarf að vera í hávegum höfð á hverjum stað. Hryssurnar þurfa að vita til hvers er ætlast af þeim og erfiða einstaklinga þarf að grísa út eftir að eðlilegum tíma þeirra við að venjast hlutverki sínu lýkur áu árangurs. Aðstæðan þarf að vera með þeim hætti að auðvelt sé að heima hryssunum frá gerðinu, inn í rennuna og þaðan inn í básinn. Mannskapurinn í heild þarf að vera yfirvegaður og kuuna til verka. Þegar HAM er til staðar gengur verkið bæði fljótt og áreynslulítið fyrir sig en ef einhvern þáttinn vantar hallar fljótt undan færi.

Tilmæli Ísteika um að hundar væru ekki viðstaddir á blóðtökustað voru að mestu leyti virt, enda eiga hundar þar ekkert erindi. Í örfáum tilfellum voru hundar viðstaddir sem högudu sér vel og hrossum stóð engin ógn af. Þó er staðfest að einn hundur hafði neikvæð áhrif á hryssur, bæði úti í rétt og inni í bás með hlaupum, gjanmi og glefsi. Til að útiloka í eitt skipti fyrir öll frávik sem þessi mun Ísteika framvegis gera þá kröfu að dýralæknar hefji ekki blóðtökur séu hundar nærstaddir.

AWF við 15 bæi

Staðfest er að nokkrir bændur urðu varir við fulltrúa AWF samtakanna sem birtu myndbandið haustið 2021. Nánar tiltekið var AWF á ferðinni ásamt þriggja manna upptökuteymi í ágústmánudi í nágrenni 15 bæja. Upptökuteymið mun hafa verið frá þýskum fjölmiðli en virtist líta ritstjórnu samtakanna en þau höfðu í öllum tilfellum frumkvæði af því að hafa samband við bændur og Ísteika í von um viðtöl. Ísteika hafnaði þátttöku og lýsir yfir mikilli furðu á framkomu og verklagi hópsins sem varð m.a. uppvis að dónaskap, óskammfeilinni framkomu og ágengni gagnvart bændum heima á býlum þeirra. Ljóst er að framkoman AWF var það ógnandi að sumum bændum stóð ekki á sama. Markmiðið virðist beinlínis hafa verið að skapa þessar ógnandi aðstæður til að ná viðbrögðum bænda á filmu. Ísteika gerir ráð fyrir að efnið verði birt á næstu mánuðum í einhverju formi. Tekið skal fram að enginn varð var við faldar myndavélar í nágrenni sínu, hvort sem er á bæjarhlöðum eða við blóðtökur. Tíminn mun leiða í ljós hvort þær voru til staðar eða ekki. Vitað er að samtökin hafa um langt skeið haft mikinn áboga á þeim bæjum þar sem Ísteika heldur sín stöð til að ná þar í efni enda telja þau áhrifin af því vera mun sterkari en upptökur frá bæjum almennt. Ekki fundust neinar faldar upptökuvélar í sumar en fyrrgreint upptökuteymi sást þó við einn þeirra og virtust þar vera að taka viðtöl við sig sjálf.

Kerfisbundnar árástir

Að mati Ísteika hafa AWF og fleiri, einstaklingar og félagasamtök, haldið uppi kerfisbundnum árásum á atvinnugreininna undanfarin misseri með fullyrðingum um brot á dýravelferð. Opinber umfjöllun þeirra hefur í mörgum tilfellum verið afar villandi og emkennst af öfgum og staðleysum eins og margoft hefur verið bent á. Enda er það svo að fátt búfé býr við aðstæður sem eru öllu nær markmiði laga nr. 55/2013, um velferð dýra, en einmitt hryssur í blóðnytjum. Þrátt fyrir óboðlega framkomu fulltrúa AWF og fjölmiðla á þeirra vegum er Ísteika að sjálfsögðu opið fyrir samræðum við blaða- og fréttamenn. Má sem dæmi nefna að orðið var við óskum fulltrúa erlends fjölmiðils að fá að vera viðstaddir blóðtökur í sumar. Miðillinn hefur þegar birt þá úttekt sína og hefur hún birtst víða um heim að undanförmu.

Um eigin hross Ísteika

Ísteika var með 4 hóp á blóðnytjum á þremur stöðum á árinu, alls um 280 hryssur eða tæp 6% af heildarfjölda hryssna. Fyrirtækið hefur ástundað mjög kerfisbundið val á hryssum undanfarin sjö ár og virðist ásetningur folalda undan betri hryssum hafa skilað miklum árangri á tiltölulega skönnum tíma. Urvalið hefur ásamt léttu álagi á fola (ca 15 hryssur á hest, minna á öreynda) skilað um fjórðungsaukningu í afurðamagni á tímabilinu miðað við landsmeðaltal. Er hér

ÍSTEKA

Fylgiskjal 3. Skýrsla um blóðtökur árið 2022, bls. 4 af 4

örugglega að umtalsverðum bluta um kynbótaframför að ræða. Meðallhryssan í hverjum hópi fyrir sig gaf afurðir sem voru í öllum tilfellum yfir landsmeðaltalinu: 6.1, 6.2, 6.3 og 6.7 einingar í hópunum fjórum miðað við allar hryssur á lista en 6.3, 6.8, 6.8 og 7,0 sé eingöngu miðað við fylgjadar hryssur.

Helstu frávik og atburðir í hópum Ísteika utan blóðtökutímabils voru eftirfarandi: Höfvöxtur hjá nokkrum hryssum í einum hópanna var orðinn full mikill þegar stóðið var skoðað í vor. Úr þessu var þegar bætt og verður hópurnu undir meira eftirliti hér eftir. Snemma í vor, fyrir venjulegan köstunartíma, lét hryssa folaldi. Svo langt var liðið á meðgönguna að þrátt fyrir tilraunir dýralæknis til að koma stálpudu lifvana föstrinu frá hryssunni, tókst það ekki og var hún aflífuð. Í vor og öllum að övörum sýndi mertryppi í uppeldi greinileg merki þess að vera komið að köstun. Skoðun dýralæknis staðfesti þann grun og að ekkert hrjáði tryppið enda heilbrigt, þroskanikið og í góðu standi. Það kastaði svo nokkrum dögum síðar og heilbrigt folald kom í heiminn sem gekk undir móður sinni án vandkvæða fram undir haust. Við samaarekstur í vor kom í ljós að tvö folöld höfðu þvælst frá mæðrum sínum eða þær hafnað þeim. Öðru var lógað en hitt var tekið í föstur af starfsmanni Ísteika þar til hryssa fannst sem venja mátti undir. Byr það sig nú undir veturinn ásamt fösturmóður sinni. Ein hryssa kom inn litillega hölt við blóðtökur í sumar en án sýmilegra áverka og versnaði henni næstu daga. Hún var því tekin úr stóðinu og sett á sterameðferð sem hafði takmörkuð áhrif og á hryssan því ekki afturkvæmt í blóðtökuhóp. Önnur frávik á bæjum Ísteika við blóðtökur í sumar voru annars svipuð og annars staðar og voru nokkrar hryssur teknar út úr hópnum vegna endurtekinnna hegðunarfrávika.

Niðurlag

Hrossabúskapur til framleiðslu afurða; blóðs til lyfjaframleiðslu og folalda, sem að uppistöðu til fara í kjötfframleiðslu, er eðlislíkur öðrum búskap að flestu leyti. Frávik, slys og afföll verða vissulega í þessari starfsemi eins og annarri en þau eru fá miðað við það sem þekktist úr öðrum rekstri. Það ber því þessu fallega en oft misskilda búskaparformi vel söguna. búskap sem getur hentað mun fleirum en nú þegar stunda hann. Markmiðið og stöðug vinna Ísteika er að skerpa sem kostur er á öllum verkferlum til að lágmarka frávik af hvaða tagi sem er, búskapnum í heild til framdráttar.

Færa má fyrir því sterk rök að fáar ef nokkrar skepuur í umsjá manna eigi vól á betra lífi en blóðnytjahryssur sem lifa frjálssar í hógum undir virku eftirliti m.t.t. heilsu og velferðar í samræmi við 1. gr. laga nr. 55/2013, um velferð dýra, en þar segir: „Markmið laga þessara er að stuðla að velferð dýra, þ.e. að þau séu laus við vanlíðan, hungur og þorsta, ótta og þjáningu, sársauka, meiðsli og sjúkdóma, í ljósi þess að dýr eru skyni gæddar verur. Einn fremur er það markmið laganna að þau geti sýnt sitt eðlilega atferli eins og frekast er unnt.“

Reykjavík 15. nóvember 2022

Fyrirspurnir um efni þessarar tilkynningar sendist á arnthor@isteka.com

Fylgiskjal 4. Viðauki 2 með umsögn Ísteka um reglugerðardrög um blóðtöku úr fylfullum hryssum. Bls. 1 af 2

Viðauki 2

Umhverfislegan ávinning af notkun eCG, sem framleitt er á Íslandi, er hægt að heimfæra á yfir milljón tonna minni árlega fóðurbörf í heiminum.

Minnkandi framleiðsla Ísteka á eCG eða algjör stöðvun hennar hefði umtalsverð neikvæð áhrif á vistspor landbúnaðar í þeim löndum þar sem lyfið er notað. Ekki er líklegt að aðrir framleiðendur fylli skarð Ísteka strax. Þeir sem líklegastir eru til að geta framleitt magn sem kæmist nærri því sem Ísteka framleiðir eru allir í löndum þar sem óvíst er hvort dýravelferð og eftirlit með henni sé jafn öflug og hér á landi. Ekki má hugsa þá hugsun til enda að eCG hverfi úr notkun. Þá væri skömm okkar Íslendinga mikil og vandséð að við eigum kosti hér á landi sem gætu unnið upp hinn gríðarlega umhverfisskaða sem það ylli.

Forsendur:

- Samkvæmt skýrslu Matvælaráðuneytisins¹⁾ um blóðtöku úr fylfullum hryssum sem gefin var út í maí 2022 þarf 15% fleiri framleiðsludýr til að halda núverandi framleiðslutölum, ef ekki eru notuð lyf sem innihalda eCG.
- Samkvæmt upplýsingum sem birtar voru 11. janúar 2022 í Fréttablaðinu²⁾ þar sem haft er eftir Sabrina Gurtner, fulltrúa dýraverndarsamtakanna AWF, eru um 2 milljónir skammta af eCG notaðir í svínarækt í Þýskalandi á ári. Gera má ráð fyrir að gylta fái meðferð allt að tvisvar á ári og því sé undirliggjandi fjöldi grípa 1 milljón.
- Ósædd fullorðin gylta étur um 3 kg af fóðri á dag (mestmegnis korn).

Byggt á ofanefndu má reikna að væri eCG ekki notað í Þýskalandi þyrfti um 450 tonn á dag til viðbótar því magni sem nú er notað (útreikningur: 15% fleiri framleiðsludýr x 1.000.000 gyltur x 3 kg af fóðri / 1000 kg/tonn = 450 tonn/dag).

Árlegur sparnaður í Þýskalandi er því 164.250 tonn af fóðri miðað við ofangreinda útreikninga.

Ísteka framleiðir eCG í magni sem er um 7,5 falt það magn sem notað er í Þýskalandi og miðað við sömu forsendur væri fóðursparnaðurinn af notkuninni um 1,2 milljónir tonna. Það er margfalt meira korn en framleitt er árlega á Íslandi (bygg) og tæp 13% af byggframleiðslu Úkraínu sem er fjórði stærsti byggframleiðandi heims. Þessar tölur um byggframleiðslu eru byggðar á meistararitgerð um kornrækt á Íslandi³⁾ og upplýsingum á netinu um byggframleiðslu í mismunandi löndum heims⁴⁾.

Hér er eingöngu litið til fóðursins. Keðja framleiðslu þess er löng og dýr með þungt vistspor sama hvort litið er til eldsneytisparfar, þungaflutninga, vinnustunda, áburðarparfar o.fl.

Annar kostnaður við uppeldi og grunnfóðrun gyltanna eykst einnig um 15% með tilheyrandi auknu vistspori ef eCG er ekki notað. Aukin húsnæðis-, orku- og aðstöðubörf er augljós en auðvelt er að gleyma enn öðrum og mikilvægari þáttum.

Samstilling gylta með eCG leiðir til einsleitari aldursdreifingar uppeldishópa sem hefur jákvæð áhrif á dýravelferðarþætti við uppeldi grísa eins og halabít og aðra hegðun sem leiðir af

Fylgiskjal 4. Viðauki 2 með umsögn Ísteka um reglugerðadrög um blóðtöku úr fylfullum hryssum. Bls. 2 af 2

goggunarröð hópsins. Augljós kostur við það er minnkuð þörf á sýklalyfjameðferð og gæðameiri, öruggari matvara til neytenda.

Ofangreindir útreikningar eiga við um gefnar forsendur við notkun eCG í svínarækt og eru til viðmiðunar. eCG er einnig notað í öðrum tilgangi og í fleiri tegundum dýra þar sem forsendur eru aðrar. Dæmið sýnir þó skýrt að jákvæð áhrif notkunar eCG á vistsporið í landbúnaði eru í öllu tilliti risavaxin.

Tilvísanir:

- 1) Skýrsla Matvælaráðuneytisins um blóðtöku úr fylfullum hryssum, útgefin í maí 2022. Sjá: <https://www.stiornarradid.is/library/01--Frettatengt---mvndir-og-skrar/MAR/Evlgiskjal/Sk%20starfsh%20um%20bl%20t%20ku%20c%20bar%20fylfullum%20hryssum%20%20010622.pdf>
- 2) Grein sem birt var 11. janúar 2022 í Fréttablaðinu²¹ eftir Sabrina Gurtner, fulltrúa dýraverndarsamtakanna AWF. Sjá: <https://www.frettabladid.is/frettir/dyraverndarsamtokin-awf-svara-isteka/>
https://www.frettabladid.is/documents/11445/20220111_Statement_by_AWF_TSB_on_providing_facts_about_PMSG_production_in_Iceland_no_cont.pdf
- 3) Guðfinna Lára Hávarðardóttir. Kornrækt á Íslandi. Yrkjaval og reynsla bænda. Landbúnaðarháskóli Íslands 2019. Sjá: <https://skemman.is/handle/1946/36071>
- 4) Top Barley Producing Countries, tekið af netinu 26. júní 2022: <https://www.atlasbig.com/en-ca/countries-by-barley-production>

Reykjavík, 30. júní 2022.

f.h. Ísteka ehf.

Arnþór Guðlaugsson

Framkvæmdastjóri

Fylgiskjal 5. Umsagnir nokkurra erlendra sérfræðinga á sviði búfjárhalds um mikilvægi notkunnar á eCG/PMSG sameindinni í nútíma búfjárhaldi sem bárust atvinnuveganefnd á 152. lögjafarþingi.

152-481 Agrama Sheep producers

<https://www.althingi.is/altext/erindi/152/152-481.pdf>

152-483 Angra Sheep prodcers Spain

<https://www.althingi.is/altext/erindi/152/152-483.pdf>

152-522 Antonio Vela University of Zaragoza Spain

<https://www.althingi.is/altext/erindi/152/152-522.pdf>

152-482 Consorcio Promocion Ovino

<https://www.althingi.is/altext/erindi/152/152-482.pdf>

152-454 France Génétique Elevage

<https://www.althingi.is/altext/erindi/152/152-454.pdf>

152-593 Prof. Lorenzo Fraile_Lleida

<https://www.althingi.is/altext/erindi/152/152-593.pdf>

152-554 National Society of Veterinary Technical Groups

<https://www.althingi.is/altext/erindi/152/152-554.pdf>

152-503 Ovígén – Sheep Producers / Spain

<https://www.althingi.is/altext/erindi/152/152-503.pdf>

152-578 Prof. Dr. Martin Waehner

<https://www.althingi.is/altext/erindi/152/152-578.pdf>

152-504 Sheep Producers Cobadu Spain

<https://www.althingi.is/altext/erindi/152/152-504.pdf>

152-506 Sheep Producers EA Group Spain

<https://www.althingi.is/altext/erindi/152/152-506.pdf>

152-528 Swine Producers Spain

<https://www.althingi.is/altext/erindi/152/152-528.pdf>

152-484 Swine Veterinarians Spain

<https://www.althingi.is/altext/erindi/152/152-484.pdf>

152-507 Vall Companys Spain

<https://www.althingi.is/altext/erindi/152/152-507.pdf>

Ísteka ehf.

Grensásvegur 8

108 Reykjavík

kennitala: 611200-3150

sími: 581-4138

netfang: isteka@isteka.com

VSK númer: 69786

152-531 Victoria Falceto University of Zaragoza Spain
<https://www.althingi.is/alttext/erindi/152/152-531.pdf>

152-505 XL Vets Ireland
<https://www.althingi.is/alttext/erindi/152/152-505.pdf>

Ísteka ehf.
Grensásvegur 8
108 Reykjavík
kennitala: 611200-3150

sími: 581-4138
netfang: isteka@isteka.com
VSK númer: 69786

Fylgiskjal 6. Svar Matvælaráðuneytis við spurningum EFTA. Bls 1 af 4

EFTA Surveillance Authority		Government of Iceland Ministry of Food, Agriculture and Fisheries
		mar@mar.is (+354) 565 9700
		Skúlagata 4, 101 Reykjavík
		government.is
		Reykjavík June 15, 2022 Reference: MAR22040057/12.03
		Subject: Complaint against Iceland concerning the production of PMSG/eCG hormone (Case No. 88475)
		Dear Sir/Madam,
		Reference is made to the EFTA Surveillance Authority's ("the Authority") letter dated 5 May 2022 (Case No. 88475) where the Authority informs that it had received a complaint against Iceland concerning the compliance of the production of PMSG/eCG hormone in Iceland with Directive 2010/63/EU on the protection of animals used for scientific purpose.
		In order for the Authority to examine and assess the complaint, the Authority invited the Icelandic Government to provide information on the following:
		1. Description on the national rules applicable to the blood extraction from pregnant mares for the production of the hormone PMSG/eCG and if such procedures are subject to assessment under Regulation No. 460/2017 in Iceland.
		Current status of applicable national rules on blood extraction is that on the basis of Article 4 of Regulation No. 910/2014 on the welfare of horses, a person in charge of horse keeping or the representative of an activity covered by Annex I must notify the Icelandic Food and Veterinary Authority (MAST) of the planned activity no later than 30 days before the start of the planned activity. Annex I lists activities subject to MAST's audit and horse keeping where blood is drawn from horses for the production of product is listed in section No. 6.
		MAST has issued guidelines on the condition for blood extraction from pregnant mares and the guidelines are available on MAST's website https://www.mast.is/static/files/leidbeiningar_Hross_skilyrði_fyrir-blodtöku-ur-fyllum-hryssum.pdf .
		The conditions are the following:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Extraction of blood is only permitted in establishments/farms that meet the following conditions:<ol style="list-style-type: none"> a) Horse keeping for the purpose of blood extraction has been notified to MAST. b) There have been no serious deviations due to animal welfare when keeping horses at the establishment in the past year. 2. A list of farms intended for extraction of blood must be sent to MAST before 1 May each year.

Fylgiskjal 6. Svar Matvælaráðuneytis við spurningum EFTA. Bls 2 af 4

3. General requirements for extraction of blood from pregnant mares are:
  - a) Only veterinarians with a valid operating license in Iceland can extract blood from pregnant mares. Possessor may take samples from the mares to determine the start of blood extraction with a special needle system following instruction of a veterinarian.
  - b) Veterinarians are obliged to use local anaesthesia on the mares where the blood is extracted from and they shall register the use of it in the health database Heilsa.
  - c) The maximum of blood that can be extracted from each mare per week is 5 litres and for maximum of 8 weeks.
  - d) Blood extractions must be completed for 5 October each year.
  - e) Blood can only be extracted from mares that have reached the age of four years (they may turn 4 in that year).
  - f) The mares must be without any visible symptoms, in good physical condition (flesh grade 3,5-4,5) and they must be well groomed.
  - g) Each veterinarian may not have more than 4 mares for extraction at a time. (4 booths).
  - h) There shall not be more than 100 mares with foals in each collection group.
  - i) The facilities must be such that there is no risk of mares and foals being injured.
  - j) The mares must be ensured access to water immediately after the blood extraction.
  - k) The welfare of the mares must be taken care of when collected and put into the booth, tied up and during the extraction with careful handling.
  - l) If the blood extraction causes the mare to suffer or threatens her well-being, the veterinarian must immediately stop extracting the mare's blood.
  - m) If a mare is injured or ill, she should be treated immediately. If the mare cannot be treated or her well-being cannot be improved, she must be killed.
  - n) The mares must be kept on good pasture with access to good water and salt.
4. Active internal control shall be accompanied by the following items and documents relating to the official control of MAST:
  - a) Records of blood transfusions of mares at each blood collection site shall be available at the place of blood extraction.
  - b) All mares must be registered in WorldFeng and micro tagged.
  - c) The person responsible for keeping the horses shall be the registered keeper of the mares in WorldFeng.
  - d) Records of all accidents and deaths of mares that are used for blood extraction and foals.
  - e) Measurements of hemoglobin or hematocrit in significant proportion of mares every other year.
  - f) Those involved in blood extraction shall receive written instructions on the special notification obligation of all those who interfere with animals cf. Article 9 of Act No. 55/2013 on Animal Welfare.

Fylgiskjal 6. Svar Matvælaráðuneytis við spurningum EFTA. Bls 3 af 4

5. A report shall be submitted annually to MAST on the number of mares divided by establishments as well as mortality according to section 4, point d) and measurements according to section 4, point e).

As regards the question whether blood extraction from pregnant mares is subject to assessment under Regulation No. 460/2017 in Iceland, the answer is that it is not subject to such assessment.

Regulation No. 460/2017 implements Directive 2010/63/EU of the European Parliament and of the Council on the protection of animals used for scientific purposes. In the directive the word "procedure" is defined as: any use, invasive or non-invasive, of an animal for experimental or other scientific purposes, with known or unknown outcome, or educational purposes, which may cause the animal a level of pain, suffering, distress or lasting harm equivalent to, or higher than, that caused by the introduction of a needle in accordance with veterinary practice.

The extracting of blood from pregnant mares does not have any experimental purpose. The blood is extracted in order to isolate the PMSG hormone and the purpose of the collection is commercial. The extraction does not have any educational purposes either. It is a collection of a product that is to be used in another product. The extraction of blood may cause the mares some discomfort, but it does not exceed what is said in the directive, i.e. it is not a level of pain, suffering, distress or lasting harm equivalent to, or higher than that caused by the introduction of a needle in accordance with good veterinary practice.

According to Article 5 of the directive, procedures may be carried out for the following purposes only:

- a) basic research;
- b) translational or applied research with any of the following aims:
  - i. the avoidance, prevention, diagnosis or treatment of disease, ill-health or other abnormality or their effects in human beings, animals or plants;
  - ii. the assessment, detection, regulation or modification of physiological conditions in human beings, animals or plants; or
  - iii. the welfare of animals and the improvement of the production of conditions for animals reared for agricultural purposes;
- c) for any of the aims in point (b) in the development, manufacture or testing of the quality, effectiveness and safety of drugs, foodstuffs and feed-stuffs and other substances or products.

If the procedures of blood extraction are subject to the provisions of directive 2010/63/EU the procedure must comply with the purposes of procedures described above. However, according to the wording of the provision the extraction is neither done to develop, manufacture nor test any of the following: quality, effectiveness or safety of drugs, other substances or products. If the purpose of the blood extraction had the purpose of the aforesaid it would obviously fall under the scope of the directive and that is the fundamental point. The purpose is however commercial and this is a non-experimental agricultural practice that has been practiced in Iceland for over 40 years.

2. Description on the procedure for extracting blood from pregnant mares, including information on the general duration of the individual blood extraction from each mare and the quantity of blood collected from each mare on weekly basis.

The gestation period of mares is around 11 months. Mares intended for blood collection generally shed in May. According to information from MAST there is one stallion with 20 mares in a free-range area and they are all let in between 20 May and 10 June. All impregnations are natural.

About 40-45 days after the impregnation has taken place, a blood sample is taken to assess if the

Fylgiskjal 6. Svar Matvælaráðuneytis við spurningum EFTA. Bls 4 af 4

mare is pregnant and to measure eCG/PMSG in her blood. Pregnant mares usually start producing the hormone from the 40th day of pregnancy and the level of the hormone reaches a maximum 55-70 days after impregnation but then it decreases after 100-140 days when the hormone disappears from the blood.

Blood extraction can generally start on day 50 and from that point blood is extracted once per week for the maximum of 8 weeks as was described above in MAST's requirements and the maximum of blood that can be extracted from each mare is 5 liters.

The blood extraction is performed in special stalls that have been built close to roundups or paddocks. The mares and their foals are driven from the free-range area into the roundup and from there the mares are directed one by one into a funnel into the blood extraction stalls while the foals wait in the roundup. Once a mare has entered a stall, the stall is closed from behind.

In the stall the mare is tied in such a way that the head is tilted up and to the side so that the jugular vein fits to the stung. As mentioned above, the veterinarians are required to use local anaesthesia on the area where the blood is extracted from. Once the mare has been stung the blood flows into a special container and each extraction takes approx. 5-10 minutes. The mare is then released into a pen where she gets access to water and salt and the foal is waiting for her. After the extraction the group is driven back to the free-range area.

3. In the letter the Authority asks if blood extraction from pregnant mares is subject to authorisation by the Icelandic authorities, and if so, what is the criteria for the authorisation to be granted. The Authority also asked if it is taken into consideration for the assessment if there is an alternative scientifically satisfying method available, not involving the use of live animals. Finally, the Authority asked if the procedure is not subject to authorisation if there is any specific reason for why that is not the case.

Since the blood extraction is not considered to be done for the purpose of science, experiments or education, there has not been an assessment of any other alternative scientifically satisfying method. In addition and according to the ministry's knowledge there is no evidence that other substances or drugs replace those that are made from PMSG that is isolated from blood extracted from pregnant mares, or that they have the same activity.

As mentioned in the answer to the first question blood extraction from pregnant mares is not subject to authorisation by the Icelandic authorities. It is however and according to Article 4, cf. Annex I of Regulation 910/2014, on the welfare of horses subjected to a notification requirement to MAST.

However, this arrangement will be changed this summer as stated at the package meeting between the Authority and the Ministry of Food, Agriculture and Fisheries which was held on 9 June. A regulation on blood extraction from pregnant mares will be set. The regulation will take into account the condition that MAST has set for blood extraction so far, but it will also include new conditions such as a special authorisation granted by MAST for the purpose of blood extraction based on Articles 20 and 46 of Act No. 55/2013, on animal welfare.

This document is signed electronically. The parties have examined the content of the document and are fully authorized to confirm it with their signature.